

TVORIDLO

VÝCVIK TVORIDLA

Dostal som meno Cvičiteľ. Lebo cvičím Tvoridlo. To je môj vynález. Najväčší, revolučný.

Tvoridlo je prístroj-nástroj-osoba, určené na robenie čistej tvorivosti. Na to ho šlachtim. Má vedieť v každej situácii urobiť čo najväčšiu tvorivosť ako sa dá.

Ja mu zostavujem Cvičenia, sledujem ako sa v nich správa, a potom určujem ďalšie smery. To celé voláme Výcvik Tvoridla.

Zárodok myšlienky bol, keď som testoval nový typ Navigácie. Určili sme ju na výlety, pešo alebo na bicykli. Bola to veľmi pokroková navigačná technológia. Nepoužívala žiadne GPS, ani družice, ani nič podobné. Len stojí, pozoruje, vníma a vidí. A jej schopnosťou bolo v reálnom čase popisovať ľudským hlasom čo vidí. Originálnym popisovaním v rôznych melódiách sa mala stať užitočným sprievodcom a spetrovačom aj na rekreačné, aj na pracovné účely.

Otestoval som Navigáciu na silných výletných miestach. Viď.

Prejav Navigácie počas turistického výhľadu na rieku, hradby a katedrálu:

„Naľavo odo mňa sú dve veľikánske veže,
napravo odo mňa električka vchádza do tunela.

Naľavo odo mňa idú cyklisti tiež do tunela,
napravo odo mňa je strom na úpäť.

Naľavo odo mňa prichádza vesliar,
napravo odo mňa sedia ľudia hore na múriku
a pozerajú sa dole.

Naľavo odo mňa trúbi parný vlak,
napravo odo mňa veľká loď s výletníkmi.“

Prejav Navigácie na prechádzke v prostredí park, jazierko, prírodná cestička:

„ Naľavo odo mňa sú dubové listy,
napravo odo mňa sú tiež dubové listy.

Naľavo odo mňa je porušená kôra,
napravo odo mňa je nakrivo strom.

Naľavo odo mňa vidieť dodaleka,
napravo odo mňa vidieť kačičku skrytú.

Naľavo odo mňa je modrá obloha a mraky,
napravo odo mňa sú vrbové listy.

Naľavo odo mňa je hlina a pokosená tráva,
napravo odo mňa je odhodená plechovka.“

Výsledky takýchto testov boli nádherné, lebo skrsli myšlienky širokého prekvapivého využitia. Lebo sme zistili a vidíme, že nová Navigácia sa vie sústrediť nielen na základné okolie, ale aj na detaily, na typy rastlín, na zvieratá, na prchavé okamihy. Dokonca aj na zachytávanie zvukových, pocitových a poetických momentov. Alebo kľudne aj upozornenia na neporiadok. Dala by sa každá Navigácia prispôbiť konkrétnemu užívateľovi podľa toho, čo ho zaujíma.

A má to aj režim prehrávania. V pohodlí domova môžeme Navigácii povedať, aby nám prerozprávala včerajší výlet: „Naľavo odo mňa boli dve veľikánske veže, napravo odo mňa električka vchádzala do tunela...“

A ďalším krokom po rozšírení Navigácie medzi zákazníkov, by mohli byť osobné zdieľania nahrávok, a hlbšie a hlbšie prepracované mapy miest a výletov a krajín, zo všetkých originálnych uhlov. Príklad používania medzi ľuďmi:

„Pustiš mi, čo hovorila tvoja Navigácia, keď ste boli na výlete na tom hrade? Lebo ja ju mám nastavenú na zvieratá a horniny, ale chcem počuť tvoju, keď mala popisovať západy slnka a vôňu vzduchu.“

Ale mňa ako testovateľa konkrétne zaujali iné východiská. To-
tiž Navigáciu sme zvláštne naprogramovali tak, že hovorí:

Naľavo odo mňa, napravo odo mňa...

To bolo kvôli upresňovaniu polohy, ale tento detail ma inšpiroval, aby som uvažoval o Navigácii ako o osobnosti a osobitosti.

Urobil som tajne neštandardnú sériu pokusov:

Skúšanie Navigácie

v noci s baterkou, kde si musí veľa domýšľať.

Skúšanie Navigácie

vo veľkej rýchlosti na bicykli, nestíha spievať popisy okolia.

Skúšanie Navigácie

namočenej po kolená v jazere, nastavenej na popisovanie atmosféry nedeľného letného popoludnia.

Proste som ju dal do situácií, v ktorých musela zmetená popisovať divné okolnosti. Aby sa zasekávala. Potreboval som reakcie nepredpokladateľné a neuveriteľné. A podarilo sa to.

Vrcholom bol pokus v lese. Navigáciu som umiestnil úplne blízko pred jediný ihličnatý strom, všade okolo boli listnaté stromy. Nastavil som ju na rýchle krúženie okolo kmeňa.

A aby popisovala rozdiely, že naľavo je celý listnatý les, napravo je ihličnatý jeden strom.

A tak sa to stalo. Po dvadsiatich minútach bláznivého točenia okolo stromu začala Navigácia chrliť zamyslenia o osamotnosti ihličnanu, a dokonca, všimnúť si odrazu svojho ružového povrchu na strome, začala hovoriť o sebe samej, pôsobiacej na strom, osamotenej v lese, ako ten strom, a že možno aj ten strom je nejaký prístroj pre niekoho? A pre koho? A čo môže hovoriť strom? Akú má úlohu vo svete? Bol to neutíchajúci prúd načrtnutých uvedomení, otázok a postojov. Neprestajne, zbrklo, s točiacou sa hlavou. A potom sa zasekla, uprená na strom.

Táto nádherná situácia zmenila môj pohľad všeobecne na Výskumy a začal som uvažovať o oslobodení mojej vedeckej práce. Zachvátila ma túžba vnoriť sa okamžite a nenávratne do nejakej hlbokaj a ťažko rozuzliteľnej problematiky. Prebehovali mnou predstavy o prepracovanejšej technológii na základe poznatkov o správaní Navigácie. Nevieť prečo, ale mám zásobu nádeje, že to bude proces a výsledok, ktorý všetko zmení.

Budem Cvičiteľ. A tou prelomovou technológiou bude

Tvoridlo.

Chodiaci neprítomne po svete som. Môj mozog nonstop spracovával, čo som si zadal. Navigácie sa diali v lete, teraz je už jeseň, a ja som furt v opojení.

Základným ohybným bodom sa mi zdá tvorenie ako také. Črtá sa mi niečo, čo by nás mohlo obohacovať tvorivosťou kedykoľvek potrebujeme. Dalo by sa to dosiahnuť niečím vyšľachteným. Tie pokusy s Navigáciou tomu nasvedčovali, že by sa dalo. Už asi je konečne potenciál vyvinuť niečo. Vyvinuť divné činnosti až do dna a prístrojovo. Tvorivosť je cesta na to.

A jedna subjektívna prechádzka v lese bola formujúca najviac. Boli všade každoročné zlatavo žlté oranžovo presvitajúce slnkom listy. Ako citlivý človek by som mohol, alebo mal dokázať to zachytenie a vyriešenie všadeobklopujúcej poetiky, krásy, atmosféry, nostalgie. A práve teraz so mnou máva túžba a rozochvenie vyliezť na stromy, tam kde je posledné oranžové zo západu slnka. Úpenlivo vymýšľam nejaký dôvod, prečo to potrebujem robiť, nejaký bájný príbeh, lesné rozprávkové postavičky, nejaké vymýšľanie, ospravedlnenie, nejaké silné prežitie pocitu jesenného. Ale nefunguje. Viem o plno spôsoboch, bás-

ne, obrazy, fotky, pesničky, zamyslenia; samé koncentrované tvorivé vyriešenia. Ale to doteraz nebolo ono, pre mňa ono.

Medzera na trhu to je. Potreboval by som nejakého Pomocníka, čo by sa o to postaral, o ten zážitok, vyriešenie zážitku, skoncentrovanie síl emócií, vyjadrovanie sa tvorivo. A ja by som to mohol vstrebávať a hotovo. A určite nielen ja to potrebujem. Možno všetci budú chcieť. Mať Pomocníka, vstrebávať, a byť len radi.

Spracujem to, lebo toto ešte nie je vyvinuté.

Pomocník bude Tvoridlo.

Predstava do ďalekejšieho budúca je, že vyladené Pomocníky budú možno na všetky druhy prác. Či manuálnych pracovných, či zábavových voľnočasových. Ja predbehujem vývojom Pomocníka na zvýšenie tvorivosti ako samostatnej hodnoty pre bežný deň. Kludne aj do každej domácnosti. Povedzme, že to spustíme pokynom „Tvoridlo tvor“. A dostaneme plnú dávku vyšľachtenej, improvizovanej, koncentrovanej tvorivosti na mieru situácie.

Určenie potreby a aplikácie som už urobil. Mám Tvoridlo v hrubých rysoch. Bude to skoro človek, bude chodiť vždy vedľa objednávateľa, bude vyšľachtené na presné tvorivostné potreby objednávateľa.

To sú všeobecné veci, teraz si potrebujem zostaviť a vyladiť to svoje Tvoridlo. Keď bude úspešné, potom svet uvidí.

Zostavenie Výzoru Tvoridla. Urobiť s ľahkosťou, ale prepracovane. Základom je človečí vzhľad. Zvrchu bude oblečené do žiarivoružovej pološportovej mikiny nesymetrického strihu, tá mi zostala z Navigácie.

Spodok sú nohavice, pôvodne biele suché lekárske, ale prešíané a batikované na sviežu fľakatú trávovú zelenú. Chaos fľakov

môže byť podnetom pre tvorivé premýšľanie. Záleží na všetkom, čo bude mať. Keď Tvoridlo zapnem, môžu to práve byť spúšťače jeho originality.

Zvyšok je vzhľad primeraného typu, ale strapaté vlasy, aby nevznikla túžba po uhladenosti. Celkovo nemá byť háklivé na neupravenosť, to by zbrzdžovalo extatické dobrodružstvá.

Výrazná kombinácia krikľavo ružovej a zelenej pomôžu aj okoliu identifikovať, že to je nebezpečný typ Pomocníka, že sa môžu na neho zamerať a niečo tvorivé im na objednávku kľudne ukáže.

A bude stredného rodu, Tvoridlo.

Kde a aké bude spustenie Tvoridla.

Príprava prostredia na prvé experimentovania. Ako počiatkové laboratórium postavím Skúšobnú Izbu. Bude na špeciálnom mieste, veľmi vhodnom. V ateliéri výtvarnej školy, kde je odjakživa potenciál inšpiratívneho prostredia.

Pre predstavu: tretie poschodie, obrovský podkrovný ateliér, veľa svetla a hore vidno drevené trámy zastrešujúce. Veľký výhľad na park.

Skúšobná Izba bude zaberáť časť ateliéru. Uzavretá s každej strany. Tri steny, štvrtá stena je falošné okno a radiátor. Strop je látkový. Celá má asi tri krát štyri metre, sympatická izbička. Má jediný vchod, odťahovacím závesom. Odtiaľ môže prichádzať materiál a aj návštevy.

Dlho som stanovoval, čo by mohlo byť spúšťačom a inšpirovačom jeho tvorivosti. Čo tam bude v miestnosti, čo to naštartuje. A stavil som na chyby, ľudské chyby prameniace z nedokonalosti, a pritom obohacujúce.

Drobnosti, čo sú pripravené pre Tvoridlo v Skúšobnej izbe:

Okno.

Je falošné, zbudované z polopriesvitného papiera, ale za oknom je skutočné okno, takže presvitá svetlo, nepresvitá výhľad na zasnežený park.

Prečo.

Za prvé, aby sa od začiatku Tvoridlo nerozptyľovalo, lebo výhľad do sveta je príliš silná vec.

Za druhé, aby malo neskôr pokúšenie to nejak pretrhnúť a pozrieť sa za. Napadne ho to?

Rám okna.

Z nestabilných nájdených drevených doštičiek. Každá je iná. Jedna má ešte kôru. Druhá je primontovaná ku stene iba omotaním drôtu okolo klinca. Ďalšia len lepiacou páskou. Záležalo mi na antiremeselnosti. Aby hneď od začiatku videlo ľudskú nedokonalosť a nie strojovú perfektnosť.

Strop, pohľad zospodu.

Tmavomodrá rastrovaná látka, presvitajú bodky svetla. Tým dostane úlohu predstavovať si, že to je hviezdna obloha.

A ešte k tomu je vypuklá, takže znižuje psychicky priestor. Bude mu to vadit? Bude to riešiť nejako?

Steny.

Čisto drevené, jedna na červeno natretá, všade stečence a fľaky.

Diery.

Je v stenách niekoľko dier, niektoré sú falošné, niektorými nič nevidno a niektorými naozaj vidieť do sveta vonku.

Vyriešenie podlahy.

Je neforemná, je sýto sviežo zelená trávová, je látková. Má rôz-

ne kopčeky a vydutia, lebo je niekde napínaná klincami. A pre-sahuje až na steny. Pod vydutiami vytvorené tajné zákutia na ukladanie vecí a skrývanie.

Celkovo.

Pôsobí pestrofarebne a útulne. Silné farebné kombinácie, tmavomodrá, červená, zelená, drevená. A zaliate žltým svetlom.

Útulné, ale vlastne dosť holé. Všetky ďalšie zásahy sú už na Tvoridle, keď ho nechám zabývať sa.

A ešte pripravené vybavenie a pomôcky.

Farebné fixy, lepidlo, kriedy, špilky, kladivo, nite, ihla, páska, plastelína, nožnice. Vedľa nich klobúk. A čistý zošit.

Spustenie Tvoridla sa už už môže začať. Moje požiadavky sa čoskoro dočkajú.

Takže na prvé etapy Výcviku ho nechám izolovaného v Skúšobnej izbe. Jeho činnosť zaznamenám na kameru z horného rohu, tam vidieť celé Tvoridlove pôsobisko. Druhý pohľad bude z Tvoridlovej hlavy. Na klobúku naťahovacia guma a za ňou schovaný videofotoaparát.

Tvoridlo bude ešte reagovať slovné. Pri popisovaní vnútorných pochodov, prípadne vysvetľovaní svojho konania. To nahráva mikrofón v oblečení.

A bude kresliť do zošita. A písať. Ako do denníka. Vždy po skončení Cvičenia. To pre svoju vlastnú reflexiu a zapamätávanie. A do zošita má povolené aj primýšľať si, zveličovať, prikrášľovať.

Takže budeme sledovať jeho pohyb po priestore, jeho osobný pohľad, jeho pochody a city, jeho sebareflexiu a vymýšľanie. To všetko sa musí vysledovať, od každého jeho prejavu môžu závisieť úspechy alebo zlyhania.

Mám túžobnú predstavu. Na každom kroku Tvoridlá, chrliace porcie tvorivých činností, obohacujúce život. Každú chvíľu radosť a prekvapenia.

„Čo to moje Tvoridlo pre mňa vymyslelo.“

„A videl si minulý týždeň, čo stvárало moje?“

„No jasné, ale ty ho máš krásne vyšľachtené priamo od Cvičiteľa, to už hej. Vidieť na tebe, že žiješ plnší život, odkedy ho máš.“

Hlodá ma otázka, kde je priestor pre medziľudské prezentácie Tvoridiel. Nevedel som, až ma napadli internetové sociálne siete. To je pôda, že by tam mohli ľudia chcieť ukazovať tvorivosť svojich Tvoridiel. Takže výcviková súčasť bude aj zapojenie môjho Tvoridla na sieť, a nech si vyberá, čo chce publikovať.

Tak a teraz spustiť. A dennodenne šľachtiť. A ukážeme výsledky. A zmena sveta. Určite.

Je pripravená Skúšobná izba, v nej položené Tvoridlo, ružovo-zelené so zavretými očami. Zapnúť, vyladiť, usmerniť. Všetko jemne vyskúšať a citlivo reagovať. Poriadny začiatok a dobre zvolené Cvičenia ustanovia skoro celý osud.

Je to divný pocit, ale asi je to fakt životná chvíľa vedeckosti.

Zapínam ťa Tvoridlo.

Slávnostné okamihy pred chvíľou prešli.

A ešte nič tvorivé neurobilo!

Podarili sa základné veci, vyhrabalo sa z podlahovej látky, obzeralo sa kde je. Nesprávalo sa nijak zvlášť emotívne. Ja som ešte stále k nemu ticho. Ono iba chodí dookola svojej izby. Zvukovo počuť iba prázdny šum trochu. A zavýsknutie maličké. Zo zrýchlenia sa.

Dookola izby rýchlejšie. Spomenul som si na krútenie Navigácie. Dobrý postup Tvoridlo!

Vidno ruky. A búcha do stien. Buch otočka beh ku druhej strane buch otočka. Zisťuje, že záves je mäkký. Hurá, reaguje na strop. Vydúva ho.

A to som ani nevedel. Keď sa vyduje strop, tlak vzduchu zapraská okenným papierom. Hrá sa s tým!

Emočne pobehuje a usmieva sa. Vyzerá, že si užíva zvuky, aj pohyby, aj pohľady. Potrebujeme zistiť, čo sa v ňom deje!

Oddýchni. A sústrediť na prvý biely list zošita.

Prvý Tvoridlov príspevok svetu je obrázok, na ňom fixkami slovo ZMESTÍ, ktoré sa vtesňovalo na stránku, T bolo ružovo-zelené. Aha, asi prvé zobrazenie samého seba.

K tomu prehovorilo:

„Lebo zelená látka sa ohne, keď hore látky sa ohnú, a to zašustí biela vec papierová, a tak spolu rozprávajú alebo tancujú. Ešte pekne so spodkom, že sa mi strácajú nohy. A ešte obúchavanie sa robí dobre. Hí, zabudlo som spočítať koľko krát sa obvodovo obkolesím, koľko mňa sa tu zmestí.“

Takže viacmenej zvládlo prvý popis seba v priestore. Aj keď sa mi to zdá nejaké nepravé, také príliš očakávané. Že urobilo to, čo by som ja mohol od neho čakať. Nepáči sa mi tá naša prepojenosť, radšej nech sa ono utvára viacej samo. Ale aspoň poriadne dôležitý je moment, že si tým kreslením do zošita prvýkrát zašpinilo ruky všelijako farebne, a nespomalilo ho to, vyzeralo, že si to užíva.

Pozor. Tvoridlo má v sebe vzdelanostné základy, čítanie, písanie, slovnú zásobu. To som ho nenechal učiť sa samo. Výcvik zameriam na čistú tvorivosť, nie na celú čistú osobu bez všetkého. To som si jednak netrúfol, časovo ani náročnostne. A druhak neviem určiť, kedy by sme sa tešili z jeho tvorivosti, a kedy len z jeho nevedomosti a hlúpučkej novosti.

Keď sa pozriem z odstupu na prvé príspevky v jeho zošite, tak to sú flakové bodky, prederavené stránky, farebné zbesilé flaky, pestrofarebne napísané texty úplne divoko. Kde berie presné vedomie, že takto začína tvorivosť? Že to bude tou takou farebnou detskou neuhladenou výbušnou pestrosťou? Žeby sa to tak začínalo pri každom jedincovi vždy?

Prehovorím k nemu. „Tvoridlo tvor. Urob si nejakú vec, čo si zavesíš nad seba, keď ležíš. A aby si sa na to rado pozeralo.“

To majú bábätká nad postieľkami, tak chcem vedieť, čo by chcelo mať Tvoridlo.

Tak sa to pekne rozbehlo. Využilo veľa pomôcok. Nakreslené a polepené kusy a papieriky vešalo na rôzne nitky. Aj strop zmysluplne použilo. Keď buchlo do stropu, rozkývali sa jeho postavičky a v rôznych vzťahoch do seba búchali tie veci. Tým sa dlho kochalo. Chcem ho nechať chvíľu bez usmerňovania. Nech sa mu to Cvičenie zvrhne na niečo iné. Podporujem v ňom takú minirebéliu.

Zavesené veci, čo sa volajú:

Plochý balón

Príliš ťažké a veľa závažia

Reálny košík bude lietať či nie

Ujo s čajkou, ktorá ho vydvihuje

Zobák bez vtáka

Semienka púpavy poletujúce

Ústa poháňané výdychmi

Dáždnik s malou dierou naľavo

Dažďový mrak

Lietadlo bez toho, čo ho robí lietadlom

Slnko

Hrdinovia, ktorí by mohli možno lietať

To sú Tvoridlove postavičky. V zošite. Nechalo sa uniesť tým, že dáva všetkému mená.

A teraz urobíme veľký experimentálny výcvikový skok. Tvoridlo dostáva prístup do sociálnej siete a môže si vymyslieť, čo bude publikovať z prvého Cvičenia.

Tvoridlo sa zaregistroval/a na Facebooku.

Žiadne ďalšie príspevky na zobrazenie.

A naozaj publikovalo. Ale jeden obrovský dlhý text, čo vzišiel z tých zavesených vecičiek. Nejaký epos o Dažďovom mraku a lietajúcich hrdinoch.

„Hore sú lietajúce veci. Hromový vták je najväčší. Je ovplyvňovaný kývaním dažďového mraku. Výška balónu skáče s Výškou Nočnej oblohy.

Ku lietajúcim veciam vyrastie od zeme veža, povstane z mora a zdvíha sa. Ale zlé biele mračná im to znemožňujú. Balón tiež vedel, že sa na neho chystá a vrhal na ňu modrotekutinu. Krídlo Hromového vtáka vypadlo. Začalo horieť. Všetko. Z bielej hmly sa stala čierna hmľa. A potom celá krajina skončila boje, lebo sa stala vzácnym náleziskom čiernej hmly. Potrebovali ju záhradníci, aby pestovali vzácne rastliny na vznešenej ponožke. Ale černeli im z toho ruky škodlivo. Jediná nezčernená bytosť bola preto, lebo žila zabalená v igelite. Nasadla na loďku, doplávala k obrovskému ležiacemu mne a zneškodnila ma, a tak záhradníci už neboli sužovaní nadvládou pestovania rastlín na ponožke na moju počesť.“

Potešil som sa, že už spustilo aj fantazijné vymýšľania. Ale tu ten príbeh nie je ten originál, čo zavesilo na Facebook. Toto som musel dosť skracovať a veľa konzultovať, aby som z tej spleti a nudnosti jeho textu vypumpovali, že o čo mu vlastne išlo.

Popíšem ako to naozaj vyzeralo na nahrávke kamery z priestoru. Takže. Hýbalo pokrčenými kusmi bieleho papiera, do toho sa snažilo vraziť zrolovaný papier, aby prišiel hore ku veciam zaveseným na špilkách, potom niečo zapálilo, polialo vodou z vedra, upratovalo, malo z toho pošpinené čierne ruky, vyzulo si mokrú ponožku, dávalo na ňu ružové plastelínové bodky, bola mu asi zima naboso, tak si ľahlo, nahádzalo na seba nejaké papieriky. Na konci boli všade rozhádzané fixy, útržky papiera, popol, nádoba špinavej vody, prepálená diera v zelenej látke.

Stopnem ho. A zamyslenie.

Oceňujem, že jeho napísané prejavy, keď už nič, tak aspoň znejú silno, dramaticky. Lebo na kamere to nevyznelo, takže v jeho hlave potom muselo dôjsť k nejakému peknému posunu.

Ale som nešťastný z jeho prejavovania sa svetu. To publikované na sieti nebolo vôbec spríjemňujúce, neverím že by tie dlhé

pásky textu zahĺbeného do seba niekomu spríjemňovali normálne deň tvorivosťou. Plus tam dalo obrázky, ale boli úplne inde zverejnené, bez spojitosti. A aj keď odpíše na komentáre návštevníkov, tak sa nejak nevie skoncentrovať. A najhoršie, že mu skoro trvá väčší čas na internete niečo zdelovať a koncipovať, ako to vôbec vytvoriť živo. Nebol to ešte dobrý krok, ten Facebook.

Zhrnuté: Príprava miesta a izby pre Tvoridlo ma stála tri dni času a úpenlivého rozmýšľania. Plus manuálna práca. Vymyslenie technických zapojení, a aj čas strávený nad neskorším databázovaním dokumentácie ma stáli ešte trikrát viac. Spustenie Tvoridla bolo nádherné, to áno, to stálo za tú námahu. Ale potom sme urobili len dve malé Cvičenia! A chcel som, aby sa všelijak tvorivo zvrhávali, ale nie je to tak. Tie výsledky nie sú vôbec kvalitou dostačujúce úmerne vynaloženej námahe!

To čo som od neho očakával, aby ma neustále prekvapovalo, to sa splnilo na málo percent. A uberá sa to nesprávnym smerom. A to ani nevyužilo tie všetky ľudskochoybové detaily, čo som mu pripravil v priestore. Iba asi dve. O ostatných môžem len dúfať, že si ich všimlo, a že to s ním niečo urobilo.

Ok. Beriem to na seba. Základná chyba bola hneď ho poslať na zverejňovanie sa na zábavných portáloch pred ľuďmi. To mu určite spôsobilo tlak, že už hneď musí byť seriózne a robiť prepracované veľké uhladené tvorivosti, to sa vymklo.

Trochu škoda, Tvoridlá na sociálnej sieti majú veľký potenciál. Ale nesmiem to uponáhľať.

Musíme urobiť hrubú čiaru a zmeniť stratégiu teraz hneď. Každý ďalší deň čo ho nechám zavretého v kóji, kde sme tak neúspešne začali, môže byť na škodu.

Navigácia sa diala v lete, prvé schémy Tvoridla na jeseň, uzavreté pokusy v Izbe začiatkom zimy. Teraz je jemne zasnežený január. Odstup času pomohol, sme s Tvoridlom v inom rozpolžení. Lebo už sme vyriešili ďalší postup, na inom mieste, iné podmienky.

Keď si spomenieme na Skúšobnú Izbu, tak nás to zachveje pocitmi. Takže áno, bola dôležitá. Ale aj vidím, že musíme začať od menších a jednoduchších základov, keď mu niečo zadávam.

S Tvoridlom sme viac už rovnocenní partneri. Môže používať okolie, aj vonkajšok. Má normálny byt k dispozícii. Využil som svoj vplyv. Sme v malom mestečku, s pekným okolím. Neruše ne, nikto si nás nevšíma.

A veľká otázka sa tiež vyriešila. Najal som novú osobu.

Predviedlo.

Stará sa o zaznamenávanie. Žiadny internet, žiadne narušovania koncentrácie. Oboznámili sme ho so všetkými úskaliami a prišiel s novým riešením.

Urobili sme najprv pár skúšok na kameru. Konečne to nie je na mne sa tým zaoberať. A teraz aj účinkujem. Čítam pripravené Cvičenia, potom pripomienky k výsledkom. Mám biele

oblečenie, aby som bol ľahko odlišiteľný od ružového Tvoridla. Predviedlo vie dobre poradiť v takýchto vizuálnych a zdieľovacích fintách. A Tvoridlo má konečne bezbrehé pôsobisko, a nemusí sa rozptyľovať.

Takže sme spoločenstvo, Tvoridlo-Predviedlo-Cvičiteľ.

Tu je názor Predviedla na to, čo sa udialo od začiatku:

„Cvičiteľ začal pokusy, pretože zistil, že sa nevie tým tvorivým stať on sám. Preto vyšľachtil novú bytosť, ktorú chce vychovať, aby tvorivosti robila prirodzene, nie iba naučene, ale ako silné zážitky. A sen sa mu splnil. Vyvinul ho. A teraz sa vyladujú.

A ako by to mali sprostredkovať svetu? Využiť jedného alebo druhého, to sa nedalo.

Potrebujú ďalšieho človeka na záznam a spracovávanie, aby svetu pretlmočil tie najzaujímavejšie momenty zo zázračného procesu a výcviku Tvorby.

Ale pri našich zoznamovacích pokusoch ich moja neustála sledovacia prítomnosť rozčuľovala, nevedeli sa sústrediť. A samo Tvoridlo priznalo, že jeho myšlienky nie sú naladené na akúkoľvek tvorivú náhodu, ale dáva skôr pozor na to, či dobre stojí v zábere, či zrozumiteľne intonuje pri rozprávaní, a podobné praktickosti.

A tak vymysleli Deň a Deň. Jeden deň sa iba tvorí, druhý deň sa na to spomína. Z prvého dňa nezostáva žiadna nahrávka. Iba subjektívna spomienka, tak silná ako si len Tvoridlo dokáže predstaviť a udržať. Plus ľudský filter vnímania, túžob, idealizácie, pocitov. A tá zapamätaná situácia sa vždy presne zopakuje druhý deň, ale už tam môžem byť aj ja. Na tých istých miestach mi to predvádzajú. Tvoridlo zopakuje tvorivú udalosť, ja si to trpezlivo vypočujem a zostavím zdeliteľný príbeh. A aj sme sa rozhodli, že to môžem točiť na kameru.

To bude obohacovať svet adekvátne, myslím.

To vnesiem do Výcviku Tvoridla ja, Predviedlo.“

A vznikol taký polofilm. A teraz ho popíšeme. Aj s obohatením o vystrihnuté časti. A plus autentické rozhovory a zamyslenia medzi Predviedlom a Tvoridlom a Cvičiteľom.

Začíname vločkami padajúcimi do vody. Navodzuje to atmosféru miesta, lebo dominantou toho Tvoridlovho pobytu je rieka hneď pod oknom.

Prehovorí Cvičiteľ s prvou úlohou na tento deň. Bude to kreslenie do zošita. Je to hneď skoro ráno. A vidieť iba nohu Tvoridla, práve mizne pod posteľou a sťahuje za sebou perinu.

„Upchávanie škár bolo ako uzatvárať svoj pancier a byť niekde úplne svoj.“

Cvičiteľ mu tam podal zošit a čiernu fixu. A zadal. Na každú stranu nakresliť úplne najrýchlejšie a automaticky niečo, čo nebude nič.

Záber je z pohľadu Tvoridla, je vidieť malú štrbinu medzi perinami, ktorá osvetľuje zošit. Tvoridlo začalo.

„A som sa do toho vcítilo. Je to niečo ako. Nestihneš to uvidieť až kým to neuvidíš hotové, ale zároveň v tej mikrosekunde som presne vedelo už celý čas čo nakreslím. Blik zjavenie v hlave a prenesenie v zošite trošku iné, ale nerozmýšľať, otočiť na ďalší list a zase. A reťazové potešenie, nadväzujú sa tie tvary.

Len nenakresliť domček, len nenakresliť niečo známe, ale úplne vyprýštiace z abstraktnosti, a až potom tomu ja dám význam.“

Dobre, pokračovanie bude, že tým nakresleniam dávaj názvy. „Prvý tvar, keď je hore jedna slučka, to je Šleg. Na tomto tri slučky takže Trišleg. Toto je ako uhorka, ale budem to volať záhadnejšie, takže Uho. A s tým vypuklým, to je Uhobok. To roztrasené zatočené hore, to je Hožo. Takže to posledné spojené s trojuholníkom je Hožo bok bok uho a.“

Podľa zbesilého tempa reči, a fanatického výrazu v očiach sa zdá, že som trafil správne, že ten tvorivý princíp ho baví. Ale ďalej. Stopol som ho v najlepšom, vytiahol som ho spod posteľe. Hrozilo, že si tie jednoduché výmysly začne kodifikovať, uhládzať a stabilizovať. Už začalo niečo rozprávať o civilizácii, ktorej len ono rozumie, a len ono vie zachraňovať kultúru tlmočením, že čo je Trišleg.

Presmerujeme sa na jedlo. Premeň mrkvu na niečo nemrkové.

Vzišlo z toho oškrabávanie mrkvy. Mechanická činnosť, práca s materiálom, cit v rukách, rozhodnutie akým smerom, aký tvar strúhať. To si Tvoridlo vychutnalo.

„Z mrkvičky vystrúhaná gulička a valček. Najkrajší moment pozerania na nich boli presvetlené tie dve tvary, okno do nich svietilo, matne, tak prestupujúco, a tie tvary neboli úplne presné, ale podarilo sa, že z diaľky to presvetlene nevyzeralo ako mrkva vôbec. Skryť si to medzi ruky, a jemnosť ku mäkkosti. A rozdiel je držať guličku alebo držať valček. Omieľanie v rukách krúživé, všetky hrany môjho surového spracovania som cítilo, a tlačili ma do rúk a na tom mieste mi bolo horúco. A inde to silno suchotalo, až mi bolo horúco od rúk postupne všade. Gulička sa leskla, valček sa scvrkával a bol zošúverenejší. Gulička bola viacej ľudská, valček viacej technický a jeho ostrá hrana tlačila navždy. Chcelo som vyskúšať hneď spoznať nejakú ďalšiu inú zeleninu miesiť.“

To vyskúšame vo vyostrenejšej situácii. Teraz vonku na prechádzku, ale môžeš iba keď počas nej vyriešiš ďalšie použitie valčeka a guličky mrkvy.

„Úplne radostne som si obidve veci pripevnilo na topánku. Valček šnúrkou, guličku špendlíkom. Aby sa chodením opracovávali. Dotýkali sa spodku a zeme. Ako predtým rukami, teraz bezo mňa.“

Vyzeralo to milo, taká sympatická oranžová ozdoba. Ale žiadny ďalší význam. Trochu lenivé bolo od neho, že celú prechádzku už nič viac nerozvinulo, len chodilo s ozdobami. Všimol som si ale, že trochu túžobne pozerá na ľudí. Asi si predstavuje, že ho niekto osloví, čo to má na nohe, a ako nebude veriť, že to je mrkva.

Ale čo sa týka zdelenia, rozprávania o vnútorných pochodoch, to mu pekne ide, do hĺbky o tom vie rozprávať, uveriteľne.

Valček sa rozpučil za chvíľu, lebo sa zamotal pod nohu. Gulička zostala až do druhého dňa, spadla asi niekde v lese. Teraz po prechádzke už je tma. Tak pripravíme Cvičenie v tme, budeme riešiť tvorivosť počúvania. Kúpil som na to malé čokoládové cereálie, každý kúsok v tvare malého panáčika.

Tvoridlo, v úplne temnej izbe, cereáliové panáčiky v ruke. „Hodilo som. Väčšinou tik a bum, maximálne ešte tiktirkk dozvuk. Prvý tik bol o stenu, druhý bum o podlahu, dozvuk keď sa ešte panáčik nezastavil na podlahe cvrkal, a potom už zastavil.“

V tej úlohe som to strašne zúžil. Že kam by sa mohlo tvorivostne rozvinúť. Hodiť panáčika cereáliu o stenu a iba čisto zo zvuku niečo o ňom povedať, nejakú vlastnosť, niečo o panáčikovi. Nič iné. Kde vyvrie jeho tvorivosť?

„Prvý panáčik.

Má rád bukové stromy.

Druhý panáčik.

Raz ho pri mori niečo pichlo.

Tretí panáčik.

Keď bije kladivom klince, niekedy mu vypadne omietka.

Štvrtý panáčik.

Pošmykne sa vždy na mokrej tráve za zvuku tvrdej hudby.

Piaty panáčik.

Niečo s ihlou. Alebo ťukanie špendlíkom na plech sa mu páči.“

„Tie ťuky rovno odoslali obrazy o tom, aké tie panáčky sú, do mojej hlavy, už len ten preklad do slov bol ťažký.“

Tak a to bol uvoľňujúci koniec dňa. Tvorivosť vyvrela do možno až príliš smiešne vešteckých vlastností panáčikov, ale nevadí. Sme unavení po celom koncentrovanom dni.

Tvoridlo zostalo v tme len tak samo. Zrazu sme počuli buchy a dupoty. Po otvorení dverí sme medzi zábleskami, čo presvitali od pouličnej lampy zvonku a mihotali sa v odraze rieky dovnútra videli mihot rúk a nôh. A skoky sme zaregistrovali. Pochádzajúce od Tvoridla. S mojím hudobným prehrávačom. Tancovalo. Naozaj. Ale to, že samo tancovalo. Po konci cvičení? Nežadával som mu to nijak. No ale. Vyskakovalo na stôl, sledovalo si ruky siluety proti stene. Dali sme mu dole sluchátka, a že či to považuje za svoju prezentáciu, či to máme zachytávať a hodnotiť. Nie. Mali sme ho nechať, zavreli sme dvere a cítili sa nepoužiteľní. Hehe. Môj výtvor si robí niečo sám pre seba. Nečakané výsledky.

Potom išlo Tvoridlo zaslúžene spať. V kľudnom spánku som cvičebne zasiahol. Zobudenie, a zemiak do ruky, s nožikom. Ideme modelovať zase abstraktné tvary. Ako s mrkvou cez deň, ale so zemiakom. Popisovať osobné dojmy nahlas.

„Pulzovaná hlava kvôli náhlosti, urobilo som kocku, stále som osekávalo menšie a menšie kúsky, aby to bola pekná kocka, hrozilo, že bude veľmi maličká, bolo mi ľúto, tolko sa zemiaku zvýšilo, ale s vďačnosťou som si ľahlo, a miesilo som krúživým

pohybom kocku. Bolo ticho v noci, ma vyrušoval šuchot mojich rúk, ale zase sa objavilo to teplo z trenia v rukách, to ma upokojovalo a už ma nič nebolelo, iba ruky z hrán kocky, prehupovalo som sa niekoľkými fázami, silno miesiť, vedome, potom slabšie zaspávajúco, potom skoro až s prestávkami medzi jednotlivými otočkami, a zase silno. Ale nevypadla mi kocka hneď, ako som zaspalo.

A ráno to bolo, ako keby ma čakal nejaký darček, Kocka bola krásne tmavo sivá, a rohy boli ešte tmavšie, prítetivo, prstom dotykcom odskakovala tak nejak semišovo, hebko.“

Ďalší deň bol naplánovaný výletovo.

Nechávam písať iba Tvoridlo, nech sa vnorí do atmosféry. Nech ho chvíľu nevyrušujem rozoberaním a komentovaním.

„Vzduchu prúdnosť a okolia prúdnosť to ovplyvňujú strašne pri chodení prechádzky. Až tak, že som nevedelo nič tvoriť. Tak až potom, že som si sadlo, sa začalo diať. Dá sa počuť šumot vody v údolí jedným pootočením hlavy. Iným pootočením bolo škára slnka, stromy v tom výseku neboli. Môj strom má pohodlné korene.

Vyčistím štvorec hliny, hneď vedľa mňa, vyčistím od najmensej špinky, od lístkov, prachu, drievok, iba čistá hlina, pekne pružná nadýchanosťou a vlhkosťou. Zo silnejších drievok ohraničenie z každej strany bude. Iba z jednej strany to ohraničoval prirodzene samotný koreň, ten čo mi poskytuje sedenie. Takže je čistý štvorec a nič do neho nepadne, iba zvrchu by mohlo.

No a z toho som dostalo smútky. Že nebude mať ochranu lístia a vyschne tá vyčistená plocha. Alebo napadajú tam semienka a zozelenie sa to rastlinami a burinami, alebo šiška a vyrastie stromček tam. Takže som tomuto kúsku tak či tak zmenilo budúcnosť.

A pritom som si len tak bezstarostne niečo vyčistilo.

Prečo má. Všetko. Taký dopad. Na všetko.

Pribehol Cvičiteľ, skoro až vystrašene.

Dal mi odptyľovaciú úlohu. Bezstarostný preskok ku inému stromu, a aha, aké sú na ňom stromové huby. A ja mám vymyslieť rýchlo najviac zaujímavý spôsob, ako vznikli.

Huby boli pozdĺž celého kmeňa rovnomerne odstupňované. Také výstupky polgulovité. Sivé, vráskavé.

Tak som stvorilo rečou, že sú to trojrozmerné stopy Slona, čo pomaličky liezol dole stromom. Najprv veľmi pomaly neisto krokovo, to vidieť, lebo sú hore stopy veľké, viac zaznamenané, a postupne dolu kmeňom rýchlejšie a drobnejšie išiel. Keď skočil na zem, tak už utekal a nezaborili sa mu žiadne stopy.“

„A idem ďalej, Cvičiteľ tiež, a je potešený tým slonom.

Našlo som tienisté podstromové kúty. Sneh už nebol v lese, ale nebola nikde ani tekutá voda, len ľad všade. Akékoľvek zvieratko sa nemôže napiť ani z potoka, ani nikde. Našlo som zamrznutú mláku. Takú malú studničku. Chcem pomôcť zvieratám. Ale bolo to zamrznuté až po spodok. Ani šúchaním ľadu, ani búchaním palice som neurobilo nič na rozmrznutie vody, nenapijú sa. Druhýkrát tento deň mi je smutno.“

Deň sa pomaly končil, Tvoridlo návrat, a po ceste poslednú úlohu mu chcem dať. V kontraste s doterajším smútkovými a rozmýšľacími cvičeniami.

Urob si prudkú silnú náladu, niečo si všimni a nadviaž na to.

„Videlo som dieťa so samopalom na pleci, krmiace kačičky. Silné, ale ja som to nijak neobohatilo.

Videlo som mačku v presne takej istej polohe, ako keď sme išli smerom tam. Silné, ale ja som to nijak neobohatilo.

Až tretia vec zasiahla. Niečo, čo bolo celý čas s nami, a až keď hrozilo, že už to s nami nebude, tak vzniklo uvedomenie, a záverečná veľkoleposť. Západ slnka, držalo som si ho za chrbtom, neobzeralo som sa, doprialo som si pozeranie iba na osvietené veci, ktoré to videli, domy ktoré si ho vychutnávajú a ešte sa slnia. Až v jednej chvíli, prešla okolo mňa postava s bujnými, s vejúcimi vlasmi, a ja som vedelo, že teraz sa musím otočiť.

Otočilo som sa, silueta človeka oproti slnku a aj vlasy.

AAAAAAAAA, zostalo som stáť a proti vôli som úplne zmeravelo, nevedelo som odvrátiť oči. Bálo som sa, že to tak zostane navždy. Bálo som sa, že to niekedy zmizne. Celé som pátralo po tom, čo mám teraz robiť. A nakoniec sa stalo niečo, moje ústa začali artikulovať a potom skoro až kričať, plné vzneše-

nosti artikulovali to najvulgárnejšie slovo aké poznám, znova a znova, tá emócia bola väčšia ako ja, a ja som ju vedelo obohatiť tým najnižším čo mám, tým sa to zatočilo a zabalilo dookola. A slnkový pohľad som prežilo úplne najviac.

Ďalší deň. Musíme ešte vyskúšať výlety.

Máme dneska na Cvičenie hmotu, z ktorej sa dá hocičo vytvárať, a na vzduchu to stuhne, ale do pružna a penova. Rôzne farby v mištičkách.

Sme usadení a neputujúci dnes. Na jednom mieste, na peknej lúke. Krásny výhľad, jasno, vzadu les, zvuk rušia vtáčiky a drevorubači, počuť pílenie a padanie stromov. Všetko to vábi spolupracovať s celým okolím.

Tvoridlo už obaľuje borovicové šišky tou hmotou. Ale to stopnem. Dneska urobíme iné veci.

Hmotu môžeš. ale nekomunikovať s okolím a nezapájať okolie. Venovať sa len sebe, uzavrieť sa do seba. Tak aj z hmoty vymodeluj seba.

Najprv tvár a hlavu začalo. Prvá desivá vec bola, že sa z hmoty úporne snažilo dostať telový odtieň. Stále si ju prikladalo ku ruke, či už je presný. Tak som ho trošku napomenul, uvoľni sa. Pokračovalo fialovými strapcami vlasov, špirálovito vytočenými očami. Ale oblečenie si imitovalo verne, ružové zvrchu, zelený spodok, aj maličké vrecká a golierik. Hotového panáčika posadilo pred seba, pozerali sa na seba, panáčik bol celkom milý. A Tvoridlo na neho milo hľadelo.

Presunieme sa. Usadíme sa na druhom mieste, zrúcanina starobylého hradu. Už budeme riešiť okolie. Vymodelovaného panáčika malého Tvoridla má veľké Tvoridlo vo vrecku, sem tam si ho pohadzuje do vzduchu, sem tam s ním jazdí po múrikoch, ako keby lietel, sem tam ho skúsi niekde posadiť, ako tam vyzerá.

„Obrovský kopec a strmhlav dole výhľad a stromy zdola od potoka idú až ku mne, tu už majú koruny. Hrad sú len steny, ale tu urobil niekto drevenú rozhľadňu. Opreté o zábradlie mám nejak použiť panáčika, ako zástupcu za seba, že panáčik je teraz ja Tvoridlo.

Koruna borovice sa na mňa pozerá skoro blízko k dotknutiu, ale keby sme sa dotkli, tak už som v priepasti. Najviac by som chcelo byť na borovici a pozeráť sa z borovice víťazoslávne nad priepastou na všetko. Aj na ďalších ľudí čo by si prišli vychutnávať výhľad.

Rozhodnuté. Búchalo silno srdce zase. Stupňovalo sa dačo. Panáčik vo vrecku. Urobí dačo. Ako ja. Skoro vo vystrelení sveta, a pritom úplne len vo vystrelení mojej ruky, jeden pokus iba, panáčik Tvoridlo bude sedieť, musí sedieť, na najkrajšom konári borovice, kde si nikto nikdy nemôže sadnúť iný, lebo by

spadol, by sa zlomil konár. Len panáčik to dokáže. Len malé Tvoridlo to dokáže. Bude si na borovici sedieť koľko chce, pod sebou priepasť, pred sebou zdesení návštevníci, a bude to úplne normálne a bude to na hocijaký dlhý čas.

Ruka mi vybrala panáčika z vrecka. Ruka mi položila panáčika na zábradlie. Ruka ho tam ale nenechala. Ruka ho zdvihla. Ruka sa napla. Ruka má len jeden pokus. Oko zameriava borovicu. Ruka hodila.

Hooooop. Dopad na presne ten konár. A strašne dlhé zastavenie všetkého. Lebo napätie všetko zastavilo. A potom napätie všetko aj povolilo. A panáčik povolil, a konár pod ním, a pod ním, a kmeň, a skala, a skala, a dole, a dole, a dole. Strata. Prehlo som sa cez zábradlie, nebezpečne, ale musím, kde si malé Tvoridlo? Roztrasene približujem pohľad, na spodku hlboko, v listoch leží si.

Iba jeden pokus mohol byť.

Ale aj tam byť naspodku je dobrá vec pre malé Tvoridlo, ja by som sa tam nikdy nedostalo. Preto mal vzniknúť panáčik, mohol urobiť absolútnejšiu vec ako ja. Mohol si kľudne skočiť a kľudne aj sa netrafiť a spokojne si ľahnúť niekde inde aj pod priepasť, a kľudne to ďalej neskúšať. Tam leží a vychutnáva si priepasť navždycky, lebo si to kľudne môže dovoliť.

Ja nemôžem, lebo pokračujem vo Výcviku, ale malé Tvoridlo kľudne môže za mňa.“

Z toho všetkého, čo mohlo Tvoridlo tvoriť s malým Tvoridlom, napríklad hrať sa s rozmerami, vytvárať nepatrné malé zásahy, stavať si domčeky, alebo sa o neho starať. Tak z toho všetkého si vybralo jedinečné vychutnanie si životného nebezpečenstva, prenesene, ale vychutnalo, bez ohrozenia seba samého. Zvlášť ne. Ale dobré.

Tak si myslím, že Tvoridlo asi po tom včerajšom zážitku so slnkom, čistej sile z ničoho, vyhľadáva viacej takých, kde sa ocitne v nadchnutí a žasnutí. Ale môže sa to stať až drogou, nebude vedieť bez toho pocitu robiť, nebude vedieť byť koncentrované na obyčajnejšie úlohy so skromným tvorivým výsledkom, ale bude rýchlo rýchlo vyhľadávať nejaký výbuch.

Ale keby som sa týmito svojimi výstražnými rečami mal riadiť, tak by som v ďalších Cvičeniach musel priškrcovať Tvoridlo. A to nechcem, kľudne nech sa aj robia nepodarené skúšky, ale nech robí a tvorí čo najviac sa dá, bez utlmovania.

„Ale urobilo som si predtým tajne ešte jedného panáčika. Nie pre Cvičenia s Cvičiteľom, lebo to by mu asi pripadalo nepotrebné, ale samo pre seba si to chcem urobiť. Hodím do rieky druhého panáčika, a sledujem ako si pláva, postupne a pomaličky. A či sa zachytí niekde, či ho nadvihne vlna, či sa prešmykne medzi kameňmi, a ryby, a rybári, a do druhej rieky, a kľudne aj do mora, ako dlho chce putuje. A môže si plávať a ja ho môžem sledovať, a obidvaja potom môžeme ísť kam chceme.“

Pobyt v malom mestečku a v byte pri rieke a v malebných lesoch okolo, to už končí. Veľa sme urobili, často sme si rozumeľi, má to pekný spád.

Cvičenia teraz urobíme vo veľkom meste, ešte sme nič nerobili s ľuďmi. Potrebujeme teraz spolupracovať s ľuďmi zvyknutými pozeráť sa na umelecké výkony. Ich podchytiť, či s nimi bude Tvoridlo vedieť niečo urobiť. Lebo potrebuje vedieť tvoriť aj verejne, a aj naživo.

Tvoridlo naživo.

Bude to v takom Pavilóne, kde umeleckí študenti poskytujú priestor iným umeleckým študentom, aby si mohli ukazovať navzájom svoje produkty. Dokáže tam zažiariť moje Tvoridlo?

Tie slnečné výlety predtým sa diali počas teplejšieho týždňa v januári, toto sa teraz deje v meste, večer, február, mínus 7.

Dal som Tvoridlu možnosť urobiť zase systém Deň a Deň. Tak, že jeden deň bude mať hocikolko času, na svoje tvorivé reagovanie na moje zadanie, a bude bez divákov, samo. A druhý deň zorganizujeme akciu, zavoláme divákov a Tvoridlo im to naživo predvedie.

Už je ten druhý deň, predvážiaci. Prišli diváci. Predstavil som Tvoridlo a princípy nášho výcviku. A povedal som zadanie Cvičenia. Tvoridlova úloha je použiť 500 korún, čo najtvorivejšie ako sa tu dá.

Ale nepovedali sme im, že sa niečo dialo deň predtým, že Tvoridlo včera už minulo 500 korún, a dneska to pred obecstvom urobí znova, úplne verne, na základe spomienok na včerajšie prežitky.

Ten výstavný Pavilón je taký výklenok, čo sa dá zamknúť, na dvore jedného domu. Divákmi sú postávajúci ľudia, asi tridsať. A je im zima.

Tvoridlo tu v Pavilóne nevie minúť peniaze, lebo tu nie sú žiadne obchody. A nechcelo použiť peniaze inak ako platidlo. To sa rozhodlo. A tak povedalo ľuďom, že ideme do okolitých uličiek.

Obchody sú tu blízko väčšinou suvenírové, lebo tá ulica vedie rovno na turistický Karlov most.

„Ľudia boli za mnou a nevedelo som, či chcú byť za mnou, a ako dlho vydržia v takej zime. Vykročilo som smerom z dvora, k obchodom, nešli za mnou, tak som sa otočilo a už za mnou išli, so smiechom. Vyšli sme do širokej ulice a reťazovo sme prekráčali do obchodu, kde predávajú väčšinou drevené veci. Kúpilo som si malú drevenú vec, takú čo sa dá rukami roztočiť a točí sa to na špičke. Mám prvú vec na použitie.

Išli sme naproti do druhého obchodu, lesklejšieho a vysvietenejšieho, tu mali jednu vec, čo ma prekvapila, ohybnú dlhú zelenú ceruzku. Ale nebola zaostrená, a aj keď som sa pýtalo predavača, tak nevedel to zaostriť, takže neviem či píše. Tak som dostalo nutkanie si ju zaostriť, za každú cenu nájsť niečo na zaostreň. Zaostrilo som ju až v Kebabe ďaleko na konci

ulice. Bolo som napäté, či mi požičajú nôž, veľký kuchynský. A ten nástroj z ruky do ruky, a kam je namierený, to bolo silné. Ostrenie išlo ťažko, lebo ceruzka je nejaká tvrdá gumová, alebo plastová. Ľudia všetci zostali vonku a pozerali cez okno. Ostrúhalo som a naozaj to malo tuhu a na stene som trošku tajne vyskúšalo, že naozaj píše, ale túžbu ju nejak použiť som už nemalo, iba odložiť do vrecka.

Potom sme ďaleko kráčali, obchody stmavli a pod nami rieka, lebo sme na Karlovom moste. Monumentálne som zastavilo, otočilo sa a oni sa obklopili okolo mňa, a ja som povedalo:

„Na Karlovom moste si dám urobiť od karikaturistu karikatúru a priplatím mu, aby mi na veľa bočných papierov nakreslil obrovské ruky, tak aby som mohlo objať celý most, zvrchu a dole si spojiť ruky, papierové. Ale už tu žiadni karikaturisti nie sú, lebo je tma, a tak idem robiť niečo iné.“

„A išlo som skoro do stredu mostu a ku soche naboku a predklonilo som sa a tam bola za múrom taká plocha zo stĺpu a tam boli schúlené holuby, spali. Teraz bola chvíľa, vytiahlo som tú drevenú vec z prvého obchodu, zatočilo som s ňou vedľa sochy vysoko nad holubami a povedalo som:

„Keď sa to točiacie prehupne cez okraj, tak uvidím, či spadne na holuby a zobudí holuby.“

A dav sa spýtal:

„A keď nie?“

„Tak to budem skúšať ďalej.“

„A točilo sa to na jednom mieste, uviazlo v priehlbine kameňa, a presunulo som to, a točilo sa a naozaj už spadlo, dlhý pád, ťuk tesne vedľa holuba, a potom hneď do rieky. Holub nič neurobil. Vrátilo som sa aj s davom ešte do jedného obchodu, lebo ešte veľa peňazí bolo v mojom vrečku, a tam som kúpilo teraz už väčšiu vec, ktorou sa ten obchod chválil, bola viditeľná a hneď pri vchode.

To bolo zvieratko, chlpaté, asi akože lasica, ktorá sa točí okolo lopty a posúva ju, ako keby sa hrali.

Kúpilo som to, aj s baterkami, odtrhlo som tú chlpatú vec a zostala pekná farebná loptička.

Zapnutá sa gúľala sama po zemi, hore dole sa prevaľuje, väčšinou sa dokáže vygúľať aj z komplikovaného miesta. Aj dole schodmi vie pekne ísť.

Najprv po ulici, po dlaždičkách som ju pustil, pomedzi nohy pozerajúcich, a potom som všetkých odviedol k môjmu tajomstvu do dvora, a tajomstvo bola veľká prekvapujúca kopa snehu. Tu som loptičku chcelo pustiť a opustiť, nechať, nech si chodí po snehu, ale to bol taký tichý dvor, že keby som to

urobilo, tak by som uškodilo hlukom tichu. Tak som ju zobralo radšej inde. A záchranne proti mrazu sme vošli do reštaurácie a ja som si nevšímalo logo, ale ostatní ľudia si ho všímali a niektorí chceli počkať vonku, alebo nakoniec vošli, a objednali som si Happy Meal, a nemali jogurt s ovocím, tak špeciálne pre mňa urobili takto večer raňajkovú vec, toast so syrom, ku tomu fľaštička mlieka, hranolky, a hračka meč, ktorý nesvietil ale hučal. Reštaurácia mala veľkú podzemnú miestnosť, tak sme išli tam, a som si sadlo do zeleného kresla, a jedlo som, a ku tomu som pustilo pod nohy si loptičku, nech si chodí po reštaurácii, a odchádzala mi z dohľadu, chcelo som ju bližšie pri mne, tak aby sa pohybovala bližšie pri mne, tak som guľičku schovalo do krabičky papierovej od Happy Mealu, a tak sa loptička narážala v nej a krabička sa pomaly živočíšne presúvala. A dav sedel dookola okolo mňa a obsadzoval skoro celú reštauráciu, a tak prišiel jeden zamestnanec tej reštaurácie a pozeral na hýbajúcu sa krabičku Happy Mealu a celý nešťastný nám dovolil pokračovať, ale ešte si povzdychol, „kdyby to alespoň nebylo v tom Happy Mealu“.

A keď nás krabička omrzela, tak som vybralo loptičku a som ku nej pripevnilo ten hučiaci meč, či sa podarí, že loptička bude prevaňovaním zapínať tlačítko hučania, ale podarilo sa len, že

loptička zaťažená takým chvostom krúžila dookola v jednom kruhu, ale meč nehučal. A som ju odpojilo a odnieslo do najďalejšej časti miestnosti, či sa dokáže vrátiť, asi by sa vrátila, ale cestou našla obrovský valcový stĺp a okolo neho sa ovinula a krúživý pohyb jej nedovolil nič iné len sa objímať dookola, ovíjať celý ten stĺp dookola obchádzať, zamilovane pripútaná, ale som ju odtrhlo od toho a dal do lampy vysoko nad stolíkom, ako vyzerá jej silueta zospodu, ale hneď mi vykĺzla, a tak som jej dalo zase ten meč ako chvost a ovíjala sa v lampe a nevypadávala, a dojedlo a dopilo som všetko čo som si kúpilo, ale niečo som aj rozdalo, a nado mnou krúžila loptička už pomalšie, kvôli slabým baterkám.

A odnieslo som tácku s obalmi od jedla a obecnosť pochopilo, že už je koniec.

Tak to bolo Tvoridlo pred ľuďmi. Ukážeme ešte vybranú autentickú výpoveď diváka. Na porovnanie a zhodnotenie, či ten Tvoridlov zážitok je prenosný, a koľko sa z neho vstrebá.

„Za Tvoridlem na Malou Stranu jsem přicházel, aniž bych si jen trošičku představoval, co mě asi čeká. Možná právě proto jsem se tolik těšil a byl rád, že se může dít úplně všechno. Tak se dělo. Nahodilý pohyb Tvoridla po okolí si žádaly hlavně nečekané změny situace. Co ze začátku působilo částečně připraveně se rychle rozpadalo a výcvik se vrtošil podle aktuálních možností, které se ovšem průběžně nabízely. Byli jsme tak drženi v soustavném pohybu hodně mrazivým podvečerem a neustálá vnitřní hra být alespoň o krok napřed u každé nastolené situace i v jejím průběhu mě intenzívně zahřívala až do konce. Tvoridlo nakonec přece jen vyhrálo.“

A ešte iného človeka.

„Přišel jsem pozdě. Ze dvorku odcházeli lidé. Erik s nimi. Akce asi skončila. Přemýšlel jsem jestli se mám na Erika dívat jako na Erika či jako na Školitele a nebo jako na Tvoridlo. Věděl jsem ale o co v celku mělo jít a podle „růžové“ mi došlo, že všichni odcházejí za Tvoridlem. Odhadem osmnáct lidí následovalo toho v růžové mikině a zelených kalhotách. Dorazil jsem tedy včas. S Tvoridlem jsme šli koupit gumovou tužku, chlupaté „něco“ na pohyblivé kouli a malou káču. Tvoridlo pak nechalo kutálet kouli kolem hromady špinavého sněhu a

podél obrubníku. Šlo si pro nůž do nedaleké kebabárny, aby si ořezalo tužku. Nepamatuji si ale jestli s ní něco napsalo či nakreslilo. Na Karlově Mostě u patky podstavce jedné sochy, Tvoridlo roztáčelo dřevěnou káču tak dlouho až spadla dolu na pilíř, kde spali holubi. Nevzbudilo je to. Byla zima. Šli jsme zpět. Tvoridlo si koupilo dětské menu s hračkou svítícího meče v Mekdonaldu. Sedlo si ke stolu a jedlo. My se dívali. Tvoridlo připevnilo meč na pohyblivou kouli a položilo jí na zem. Meč upadl a koule se rozjela. Dlouho kroužila kolem sloupu. Někdo přišel a chtěl vědět co to má znamenat a proč se to natáčí. Nikdo mu to pořádně nevysvětlil, tak odešel. Tvoridlo dalo kouli do stínítka lustru. Koule tam popojela a vypadla. Tvoridlo nám nabídlo hranolky a jogurtový dezert. Dojedly zbytek meníčka a šli jsme zpět na dvorek.“

Bol som hlavne zvedavý, či už po tomto pokuse budeme chcieť robiť všetko pred ľuďmi, či sa to Tvoridlu zapáči, či bude mať rado pocit hviezdy, že na neho pozerajú a nasledujú ho. A či aj pri týchto všetkých lákadlách si zachová najtvorivejšie tvorenie.

Ale chvíľu si dáme oddych, premyslím ďalšie možnosti Výcviku. A počkáme aj na zmenu ročného obdobia.

Skoro jar. Podbele popri trati. Ideme ďaleko, vyriešiť jednu veľkú vec.

Takú vec, čo ma trápi už dlho, mňa osobne vnútorne, a keď je teraz Tvoridlo v takom pokročilom stave, mohlo by to skúsiť.

Aplikujem Tvoridlo k moru, k najbližšiemu moru na severe.

„Cvičiteľ mi ešte nikdy nezadal takú svoju vlastnú skrytú vec, musím skúsiť ísť ja tiež v sebe do hĺbky, nech sa to spraví poriadne, a nech ho to poteší. Chce vyriešiť more, nevie čo si s ním počať, mám mu ho tvorivo vyriešiť.

Dalo som si na to tri dni, a robím poporadí všetky veci na pláži.

Okrem kúpania, lebo je studená aj voda aj vzduch.

Piesková pláž, ťažko sa chodí po suchom neudupanom piesku, tak ľudia chodia na zázračnej hranici vody a zeme, tam to je tvrdé uhladené. Aj chodiť aj behať som skúšalo, aj naboso. Aj zastaviť, a pozeráť, premeriavať si vodu od prvej vlnky hneď pri nohách až po obzor. Z toho sa mi rozprskujú myšlienky, jakkeby z hlavy spadli na začiatku mora, a tá rovná plocha ich rozprskla lúčovito všade, lebo nie je vidieť koniec. To funguje. Aj kopček postaviť, a nakresliť dačo s prstom, ale tak tesne, že sa s tým aj more hraje. O odplávaní od pobrežia rozmýšľať, a lode a morské búrky a dobrodružstvo. Tiež funguje.

Plus ešte vidieť kone bežať cválať tiež medzi vodou a zemou je krása. To je taký presahujúci pocit všetko, že čo ja tu mám robiť navyše.

A už mi docvakáva Cvičiteľova pohnútka. Že tie veci fungujú, s ono to tiež vie, ale ono má mňa, žeby som pripravilo úplne nové veci. Lebo sa mu nepáči robiť tie veci, čo urobil každý na pláži.

Nočné more treba ešte. Jednu vec musím skúsiť, a potom už mi v tom bude asi jasno.

Po dlhej prechádzke na čiare mora sa zastaviť a obzerať, že tu nikto nie je. A stupňovať niečo v sebe, pripravovať si to, formovať z tých všelijakých hĺbok, a chystať si to pre more. Najprv napätie, potom roztvárať oči, alebo dlho privreté, potom zrýchľovať nádychy, to všetko len normálne na mieste natočený na more pozerajúci a zrýchľujúci sa vo vnútri a formujúci, ale ešte počkať chvíľu, každý úder vlny a prestávka šumu medzi tým sa tvári, že už teraz to treba, ale ďalšia vlnka znie ešte lepšie, s ešte väčším príslubom, a stále zrýchlený, ale na mieste čakám, že či už to treba, a prejde hore lietadlo, tak ešte netreba, potom po ňom je také tichšie ticho, to ešte netreba, a až potom keď sa ticho znormálni, tak už to asi treba, ale ešte táto vlnka a táto a táto, a ešte po tej väčšej, a TERAZZ, urobiť najväčší

výkrik, čo sa formoval vo vnútri desať minút a stále nevedel, že či sa mu podarí dostať vonku, a či nebude smiešne slabý, a asi aj bol slabý, ale aj tak sa to stal, Výkrik najväčšieho Á sa mi vydral proti moru, ale nikoho som neprekričal, more si len tak šumí normálne.

To bolo také trochu podobné, ako sa mi podarilo vtedy pri západe slnka, toto osvedčené skúsenie mi uzavrelo poslednú možnosť.

A na druhý deň ráno mi to je jasné, nič viac neurobím, more sa tvorivo nijak neprekričí, ani naozaj, ani akože, dá sa s ním iba tak asi na kraji smiešne malo niečo robiť, ale aspoň predsa. Že to, čo Cvičiteľ chcel nech mu osobne vyriešim, to som smutné, že som nesplnilo, ale viem, že to čo sa dá normálne robiť s morom, tak to je pekné robiť, to je dostatočné si len tak pochodiť popri mori a nepochopiť hlavou, to je v poriadku.“

A urobilo mi pesničku, upokojuvaciú, zapamätávaciu. Toto mi chcelo spievať. Alebo nech si to ja spievam.

Že láka hranica vody a zeme,
to je v poriadku.

Chodiť a behať tesne pri vode,
to je v poriadku.

Piesok tvarovať a vodu nechať pracovať,
to je v poriadku.

Brať si veci z mora, dotýkať sa ho, a hádzať mu dačo,
to je v poriadku.

Postaviť si loď, dobrodružné cesty,
že more je živé a rozprskáva myšlienky,
predstavy sú v poriadku.

Pozerať na čiaru obzoru, nevedieť pochopiť,
to je v poriadku.

A naozaj sa vo mne urobil klud. Môžeme sa vrátiť do vnútrozemia. Skočiť ešte na nejaké dychvyrážajúce prírodné veci. Čaká nás rozkvitnutý čerešňový sad. Čo je tiež obrovská nepopulárna nádhera. A väčšinou sa urobia pekné fotky a hotovo. Ale už nebudem taký absolútny, že vyrieš mi rozkvitnuté stromy. Napadlo ma, že keď pri mori urobilo pesničku, tak či to v ňom nepodporiť, nech ospevuje stromy, ale nie. Stačí že choď tam, a pokochaj sa, a uvidíš.

„Pre istotu som tu rovno s východom slnka, nech to vidím celé. Dá sa úplne vnoriť medzi biele lupienkové výkvetky tak, že nič iné nevidno. A naraňajkujem sa pod korunou, toto som si už aj pripravilo, včera som si na to napieklo makové koláče. Je ešte nejak ranne zamračené, sivo a nevoňavo. Urobím niekoľko okruhov po hraniciach okvetovaných stromov, ale tašku s jedlom si tu nechám vysoko v korune. A každou pochôdzkou som sa k tomu stromu vracalo, ako keby ku svojmu, ako keby domov. A nič sa neudialo v celom okolí, tak vyleziem na svoj strom a počkám, kým sa niečo zmení. Od chrbta mi je zima, a potom neviem čo sa dialo, a potom mi je zrazu teplo, neviem či medzera medzi tým bola, že som

naozaj zaspalo. Ale teplo znamenalo, že sa mi oprelo slnko, tak som pomaličky otvorilo oči pohľadom do vetvičiek všade naokolo, čo najviac najviac voňali, a v medzierkach bielych okvetných lístkov vyslnená modrá obloha.“

To Tvoridlo sa nejak stále radostne rozvinie ku zaujímavému počasiu. A slnku hlavne. Nevie, či už vzniká nejaká špecifikácia, alebo dokonca osobné záľuby.

„A tak som z tej mojej vetvy chcelo zliezť dole na zem, ale nejak ináč, a preto skúsím dole hlavou. A zostalo som zavesené, a dolehlavovým pohľadom unesené. Košaté koruny sú dole, kmene z nich stúpajú hore, tráva a zem to zastrešuje. Roztočili sa mi nápady, že čo keď to tak je. Že celá koruna, aj s kvetami, aj so včelami, to všetko sa sústreďí, aby čo najsilnejšie tlačili kmeňom dole do zeme. Aby Zem držala pokope. A keď ja zoskočím na trávu, a z celej sily budem dupať a dupať, tak to je dobré, to udržuje Zem pokope. Z každej strany keď niekto dupe, a aj všetky kmene a stonky tlačia z celej sily tú Zem, tak ju krásne udržujeme v tom tvare, ako má byť. Nie, že ona nás priťahuje k sebe, ale že my tlačíme ju. Hehe.“

Chcem už popostrčiť nastavenie Výcviku. Už vlastne trvá presne pol roka. Tak či sa dá nejak to celé otestovať. Že ja Cvičiteľ už som vyvinul Tvoridlo do takej a takej fázy, či to vie niekto zhodnotiť alebo niečo vyťažiť. Nech máme odrazové podnety pre ďalšie rozlety.

Vybavil som dve veci. Dve Skúšky.

Jedna je vpašovanie Tvoridla na veľkú medzinárodnú výstavu. Výstava je v takej veľkej vysokej budove, som sa tam bol pozrieť, a najviac vhodná sa mi zdá strecha. Tvoridlo, urobíme Tvorivý Skutok na streche. Niečo s lietáním, ešte uvidíš, čo z toho dostaneš. A zavoláme zase Predviedlo, on z toho urobí taký film menší, a ten vpašujeme medzi umelecké diela.

Druhá Skúška, čo som vybavil, je vpašovanie Tvoridla pred odbornú komisiu. Tam budeme ukazovať celý Výcvik od začiatku do konca. Záznamy aj zápisky, aj všelijaké naše podotknutia. Predstúpime pred nich a porozprávame sa o tom. Komisia bude zaujímavá, ten druh komisie normálne hodnotí umeleckých študentov, či už môžu dokončiť štúdium. To by mohli vedieť posudzovať aj s Tvoridlom, ako sa mu darí môj Výcvik.

A Tvoridlu dám úlohu, aby ho videli aj v praxi. Nech každému členovi komisie urobí tvorivé prekvapenie.

Dopíšeme to, keď sa tie dve skúšky stanú.

Miesta, kde sa zatiaľ dial Výchovik:

Navigácia: Praha - Park Stromovka, nábřežie Vltavy a Vyšehrad, barrandovský most, les botanickej záhrady

Prvé laboratórium: Akademie výtvarných umění Praha

Mestečko: Český Krumlov, starobylý hrad Dívčí Kámen, rieka Vltava

Pavilón: Galerie Pavilon, pri Karlovom moste, Praha

Autentické zážitky divákov: Janek Rous, Tomáš Vaněk

More: Gdaňsk, Brzezno, Baltické more

Jarný sad: Praha, Petřín

Veľká výstava: Praguebiennale, Praha

Odborná komisia: Akademie výtvarných umění Praha, hlavná aula

Všetko, čo chce Tvoridlo ukazovať svetu je na:

www.eriksikora.com/tvoridlo

